

BG

BG

BG

КОМИСИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ

Брюксел, 7.11.2008
COM(2008) 708 окончателен

ДОКЛАД ОТ КОМИСИЯТА ДО СЪВЕТА И ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

**относно финансовите инструменти на многогодишната програма за развитие на
предприятията и предприемачеството, и по-специално на малки и средни
предприятия (МСП) (2001-2006 г.)**

Окончателен доклад към 31.12.2006 г.

(включително основните резултати към 31.12.2007 г.)

**(в съответствие с член 5, параграф 1 от Решение № 2000/819/ЕО, изменено с
решения № 593/2004/ЕО и № 1776/2005/ЕО на Европейския парламент и на
Съвета)**

{SEC(2008)2750}

СЪДЪРЖАНИЕ

1.	Общи положения.....	3
2.	Преглед.....	4
2.1.	Изпълнение на бюджета.....	4
2.2.	Изпълнение по региони.....	6
3.	Гаранционна схема за МСП.....	7
3.1.	Състояние на бюджета.....	7
3.1.1.	Преглед.....	7
3.1.2.	Усвояване.....	8
3.1.3.	„Ефект на ливъриджа“.....	8
3.1.4.	По-лесен достъп до финансиране за МСП.....	9
3.1.5.	Държавни помощи.....	9
3.1.6.	Нетни изискани плащания и възстановявания на загуби.....	9
3.2.	Финансови посредници.....	10
3.3.	МСП бенефициери.....	10
4.	Улесняване на стартиращия бизнес.....	12
4.1.	Състояние на бюджета.....	12
4.2.	Финансови посредници.....	13
4.3.	МСП бенефициери.....	13
5.	Подпомагане на зараждащия се бизнес.....	14
5.1.	Състояние на бюджета.....	14
5.1.1.	Преглед.....	14
5.1.2.	Поети задължения и отпуснати суми.....	15
5.2.	Финансови посредници.....	15
6.	Програма СЕП (Съвместни европейски предприятия).....	15
7.	Общи заключения.....	16

1. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Настоящият документ е заключителният годишен доклад (последен доклад) за напредъка, постигнат в прилагането на финансовите инструменти в съответствие с МП, *многогодишната програма за развитие на предприятията и предприемачеството, по-специално на малките и средните предприятия – МСП*¹.

Докладът е съставен в съответствие с член 5, параграф 1 от Решение 2000/819/ЕО на Съвета, изменено с решения № 593/2004/ЕО и № 1776/2005/ЕО на Европейския парламент и на Съвета, който гласи, че Комисията представя на Европейския парламент и на Съвета годишен доклад относно прилагането на финансовите инструменти на програмата и подобен заключителен доклад за последната година.

Първоначално бе замислено МП да обхване периода 2001—2005 г. За да се осигури обаче приемственост в действията преди началото на следващата програма в съответствие с новите финансови перспективи, през декември 2005 г. срокът на многогодишната програма (МП) бе удължен с една година до края на 2006 г.

Целта на финансовите инструменти на многогодишната програма е подобряване на финансовата среда за бизнеса и най-вече за малките и средните предприятия. Многогодишната програма доразвива постигнатото с *инициативата за растеж и заетост* от 1998 г.².

Настоящият доклад обхваща четирите общностни финансови инструмента („мерки“), които са реализирани в рамките на МП, а именно:

- Гаранционна схема за МСП
- Улесняване на стартиращия бизнес (ETF Start-up Facility)
- Подпомагане на зараждащия се бизнес (Seed Capital Action).
- Програма СЕП (Съвместни европейски предприятия)

В доклада е направен преглед на **напредъка към 31.12.2006 г.**, като на всеки финансов инструмент е посветена отделна глава (глави 3, 4, 5 и 6).

В **раздели III и IV** от работния документ, придружаващ настоящия доклад (SEC(2008)XXX), се съдържат описания на горепосочените финансови инструменти и специфични заключения за всеки от тях.

¹ Решение 2000/819/ЕО на Съвета (ОВ L 333, 29.12.2000 г., стр. 84), прието на 20.12.2000 г., изменено с решения №593/2004/ЕО от 21 юли 2004 г. (ОВ L 268, 16.8.2004 г., стр. 4) и № 1776/2005/ЕО от 28 септември 2005 г. (ОВ L 289, 3.11.2005 г., стр. 14) на Европейския парламент и на Съвета.

² ОВ L 155, 29.5.1998 г., стр. 43.

Първите три финансови инструмента, посочени по-горе, се управляват от Европейския инвестиционен фонд от името на Европейската комисия (ЕК)³ и под неин надзор. В държавите-членки бяха избрани подходящи финансови посредници (ФП). Програмата СЕП беше включена в Решение 2000/819/ЕО на Съвета за създаване на МП, но без отделен бюджет в рамките на МП. СЕП бе управлявана от Европейската комисия чрез бюджетните ресурси от нейния предшественик – Инициативата за растеж и заетост. Одобряването на проекти, които да използват достъпни в рамките на МП бюджетни средства, реално започна в средата на 2002 г. Предлаганите преди това проекти бяха одобрявани в рамките на Инициативата за растеж и заетост.

Забележка: Периодът за поемане на задължения за МП приключи на 31.12.2006 г. Въпреки това:

За повечето ФП в рамките на Гаранционната схема за МСП периодът на достъп до кредита за включването на гарантирани заеми приключи едва на 30.6.2007 г. или на 31.12.2007 г.

Периодът за подписване в рамките на инструмента „Улесняване на стартиращия бизнес“, през който ЕИФ би могъл да поеме задължения към фондове за рисков капитал, завърши едва на 30.6.2007 г.

Тези удължени периоди на достъп означават, че следователно инструментите продължават да функционират и след последните приети през 2006 г. задължения като целта е да се осигури плавен преход към Рамковата програма за конкурентоспособност и иновации — програмата-приемник на многогодишната програма.

За да се отразят удължените периоди на достъп, в допълнително каре в края на съответната глава на настоящия доклад са приложени **някои ключови резултати, които се отнасят се за края на 2007 г.**

2. ПРЕГЛЕД

2.1. Изпълнение на бюджета

Финансовите инструменти на многогодишната програма спомагат главно за постигането на четвъртата цел на МП — *„подобряване на финансовата среда за бизнеса и най-вече за малките и средните предприятия“*⁴. Чрез тях се цели борба с установените празнини и несполуки на пазара. Те спомагат *„да се намали риска за*

³ На 10.12.2001 г. Комисията прие Решение С(2001) 3973 относно прилагането на финансовите инструменти на многогодишната програма. Впоследствие, на 18.12.2001 г., Комисията и Европейският инвестиционен фонд подписаха доверителни споразумения и споразумения за управление за инструментите „Улесняване на стартиращия бизнес“ (ETF Start-up Facility), „Гаранционна схема за малки и средни предприятия“ (SME Guarantee Facility) и „Подпомагане на зараждащия се бизнес“ (Seed Capital Action). Тези споразумения бяха ревизирани на 22.12.2005 г., за да се вземе предвид удължаването на срока на многогодишната програма.

⁴ Както е посочено в член 2, параграф 1, буква г) от Решение 2000/819/ЕО на Съвета.

*финансовите посредници, и следователно да се улесни достъпът на МСП до финансиране и да се осигури силен ефект на ливъриджа*⁵.

В бюджетно изражение, финансовите инструменти са най-значителната област на действие в рамките на МП. Другите области са разработването на политики и мрежата от Европейски информационни центрове (EIC). Първоначално за цялата многогодишна програма беше предложен примерен бюджет от 450 млн. EUR за периода 2001—2005 г. Като се вземе предвид удължаването с една година на МП, решенията от бюджетните власти увеличения, направените трансфери от други бюджетни линии, примерният бюджет за периода 2001—2006 г. е възлизал на 653 млн. EUR за цялата МП. Към края на 2006 г. всички определени за финансовите инструменти на МП ресурси са възлизали на 519,0 млн. EUR. В тази сума се включват освен отделените бюджетни средства и 9,9 млн. EUR лихви и други приходи.

От всичките ресурси, определени за финансовите инструменти на многогодишната програма, не са били използвани само 5 млн. EUR⁶, свързани с инструмента „Подпомагане на зараждащия се бизнес“. Общо за проекти са били разпределени 466,5 млн. EUR.

След 31.12.2006 г. не са били поемани задължения от Европейската комисия. След тази дата, представянето на всички нови проекти ще става чрез Рамковата програма за конкурентоспособност и иновации, която заменя многогодишната програма. От 2007 г. всички салда по доверителната сметка на МП ще се връщат в общия бюджет на ЕС. Неизползваните бюджетни задължения ще бъдат освободени.

⁵ Според изразеното становище във: „Външна оценка на многогодишната програма за развитие на предприятията и предприемачеството, по-специално на малки и средни предприятия“ окончателен доклад за оценка, Брюксел, 2004 г., стр. 52.

⁶ Тази неизползвана сума е била освободена през 2007 г.

Таблица А: Финансови инструменти на МП — преглед на бюджета към 31.12.2006 г.

(млн. EUR)	Гаранционна схема за МСП	Улесняване на стартиращи я бизнес	Подпомагане на зараждащия се бизнес.	Общо
Бюджетни кредити за поети задължения	289.0	214.5	5.6	509.1
Приходи	4.0	5.9	0.0	9.9
Общо източници на средства	293.0	220.4	5.6	519.0
Нетни задължения на ЕК ⁷	265.2 ⁸	201.1	0.2	466.5
Резерви за такси за управление на ЕИФ и други допустими разходи	27.8	19.3	0.4 ⁹	47.5
Общо използвани средства	293.0	220.4	0.6¹⁰	514.0

Източник : Европейска комисия, ЕИФ; данни от 21 юни 2007 г.

Общият обем на заемите във връзка с поетите задължения е много висок. Например, при отпуснати суми на обща максимална стойност („таван“) приблизително 262 млн. EUR в рамките на Гаранционната схема за МСП, с гаранции са обезпечени заеми, възлизащи на почти 17 500 млн. EUR (подробности за този „ефект на ливъриджа“ се намират в глава 3.2.3)¹¹.

2.2. Изпълнение по региони

Общо 29 страни са били подпомогнати от финансовите инструменти на МП, *т.е.*, всички настоящи държави-членки на ЕС, както и Турция и Норвегия. От 31 страни, които имат право да участват, само две (Исландия и Лихтенщайн) не са използвали финансовите инструменти на МП.

⁷ Отговаря на одобрени от Комисията и неотменени проекти.

⁸ Включително суми с максимална стойност, възлизаща на 261,6 млн. EUR (вж. таблица 1 в раздел I от работния документ, придружаващ настоящия доклад (SEC(2008)XXX).

⁹ Изчисленията за резервите са направени въз основа на всички бюджетни кредити за поети задължения. През 2007 г. е имало освобождаване на средства по поети задължения, което доведе до резерв от 0,145 млн. EUR. Към края на 2007 г. са били използвани едва 15 600 EUR.

¹⁰ Неизползваната сума от 5 млн. EUR беше освободена през 2007 г.

¹¹ Както показва опитът, определените максимални суми („тавани“) може и да не бъде изцяло използван. В този случай разходна ефективност на инструмента е дори по-голяма.

В съответствие със споразуменията за доверие и за управление между ЕИФ и Комисията, ЕИФ се ангажира да „се стреми да постигне балансирано географско разпределение на трите финансови инструмента на МП“.

Различните нужди, пазарни условия и макроикономическа среда в отделните участващи държави са оказали влияние върху възможността за усвояване и използването на различните финансови инструменти. За изравняване на различията е бил възприет гъвкав подход, например чрез преминаване от един финансов инструмент на друг в различните страни. Комисията смята, че като **цяло е било постигнато подходящо географско разпределение**, при което са използвани всички финансови инструменти.

Трите карти в **раздел II** от работния документ, придружаващ настоящия доклад (SEC(2008)XXX), показват географското разпределение на нетните ангажименти на ЕО общо за всички финансови инструменти.

3. ГАРАНЦИОННА СХЕМА ЗА МСП

3.1. Състояние на бюджета

3.1.1. Преглед

През 2006 г. заявките за използване на Гаранционната схема за МСП са били все така многобройни, и по-специално в рамките на продукта за гарантиране на заеми и на този за микрокредити. Във връзка с това действието на повечето споразумения е било удължено, за да се посрещнат нуждите на финансовите посредници.

Към 31.12.2006 г. бюджетните средства, определени за Гаранционната схема за МСП, възлизат на 293,0 млн. EUR, което представлява около 56 % от общия бюджет, определен за финансовите инструменти на многогодишната програма. Тук се включват и **натрупаните лихви, които са възлизали на 4 млн. EUR** към края на 2006 г.¹² Общият бюджет ще покрие всички разходи по инструмента, включително загуби по гаранции, такси за управление на ЕИФ и други допустими разходи. Общата сума от бюджета, отпусната на финансовите посредници за целия програмен период, е възлизала на **265,2 млн. EUR**, включително и за такива проекти, които са били одобрени от Комисията, но които е трябвало да се подпишат от ЕИФ и финансовите посредници. Вж. също:

- Таблица А (в раздел 2.1): Финансови инструменти на МП — Гаранционна схема за МСП

Допълнителна информация може да бъде намерена в **раздел I** от работния документ, придружаващ настоящия доклад (SEC(2008)XXX):

- Фигура 1: Кумулативно изменение на операциите на ЕИФ (за година).
- Фигура 2: Задължения в полза на финансови посредници (за година)

¹² Съгласно Решение 2000/819/ЕО на Съвета, приложение II, точка II.Ж, „лихвата, натрупана по сметката на доверителя, се добавя към средствата за инструмента“.

3.1.2. Усвояване

Усвояване се нарича съотношението между реалния обем на отпуснатите от ЕИФ гаранции и максималната сума на гаранцията от ЕИФ. Към 31.12.2006 г. ресурсите са били използвани изцяло¹³. Периодът на достъп за повечето финансови посредници е завършил или на 30.6.2007 г., или на 31.12.2007 г., като целта е била да се осигури плавен преход към Рамковата програма за конкурентоспособност и иновации — програмата-наследник на многогодишната програма. Рамковата програма за конкурентоспособност и иновации обхваща периода от 1 януари 2007 г. до 31 декември 2013 г.

Удължените периоди за достъп означават, че инструментът ще продължи да функционира и след поемането на последните задължения за предоставяне на бюджетни кредити през 2006 г. Освен това основният обем гаранции, издадени от ЕИФ в рамките на инструмента, имат матуритет до 10 години. Това означава, че плащания по просрочени кредити ще бъдат изпълнени за 10 години след края на последния период за достъп до кредита (но не и след 31.12.2016 г. — датата на приключване на многогодишната програма), и че отчитането, мониторингът и контролът от различните участници ще продължат да се осъществяват през този период.

Налице е било голямо търсене както на продукта за гаранции при заеми“ (близо 80 % от поетите от финансовите посредници задължения), така и в известна степен на продукта за гаранции по микрокредити (около 14 %). Продуктът за гаранции за капиталови инвестиции е използван по-ограничено (6 %), тъй като групата, към която е насочен по отношение на съществуващите гаранционни схеми за капитал, е ограничена.

3.1.3. „Ефект на ливъриджа“

Гаранционните схеми на МП по принцип са имали много силен ефект на ливъриджа (който в настоящия документ се определя като съотношението между предполагаемия гарантиран обем на заемите и отпуснатия за Гаранционната схема за МСП бюджет). Това се дължи на две причини:

- Бюджетът на ЕС покрива максималната рискова експозиция на равнище портфейл, чийто таван се определя въз основа на очакваните загуби, като не се вземат предвид очакваните обезщетения и рискови премии, получени от финансовите посредници. „Таванът“ позволява да се оперира със значително по-големи суми за заеми за МСП.
- Съществува верига от участници, свързани със споразумения за споделяне на риска, което още повече усилва ефекта на ливъриджа.

Гаранциите по заеми например имат висок ливъридж, тъй като те често се предоставят под формата на насрещни гаранции за институции, които от своя страна предоставят гаранции на други участници, като например посредници или банки. Поради поделянето на риска между отделните участници, ливъриджът за продукта „Гаранции по заеми за МСП“, изразен чрез обема на предоставените кредити, е много висок. По принцип, ситуацията при микрокредитите е различна с това, че повечето гаранции на

¹³ Включително и онези проекти, които са били одобрени и чието подписване се е очаквало в началото на 2007 г.

ЕИФ са директни гаранции за посредниците, които обикновено предоставят кредити директно на крайните бенефициери (МСП). Освен това микрокредитите са съсредоточени в областта на високорискови МСП, което води до по-високи пределни нива (тавани). Обикновено това означава по-ниски равнища на ливъриджа, отколкото при гаранциите по заеми.

В края на 2006 г., ефектът на ливъриджа е бил около 67 към 1 общо за всички продукти.

Като цяло, крайният ефект на ливъриджа може дори да се повиши още повече, тъй като опитът сочи, че сумите, отпуснати за покриване на загуби в рамките на операции по гаранции не винаги се използват изцяло, дори когато са постигнати целевите обеми на заемите. Освобождаването на неизползваните тавани следователно може да увеличи крайния ливъридж.

По-конкретна информация за ефекта на ливъриджа е предоставена в **раздел I** от работния документ, придружаващ настоящия доклад (SEC(2008)XXX).

- Таблица 1: Ефект на ливъриджа

3.1.4. По-лесен достъп до финансиране за МСП

Улесненият достъп до финансиране за МСП, осигурен от Гаранционната схема за МСП, е оценен въз основа на стойностите, предоставени от ЕИФ и като се използват някои съображения/предположения, както е показано в таблица 1 в **раздел I** от работния документ, придружаващ настоящия доклад (SEC(2008)XXX):

- Оценка на улеснения достъп до финансиране за МСП

Въз основа на предположенията може да смята, че Гаранционната схема за МСП е създала благоприятни условия за допълнителен обем кредити за повече от 13 млрд. EUR.

3.1.5. Държавни помощи

Особено внимание се отделя да се гарантира, че програмите за предоставяне на гаранции или кредити на финансовите посредници са в съответствие с правилата за държавната помощ. Всеки финансов посредник е задължен по договор да подпише декларация, че прилаганият режим за държавната помощ и съответните правила за държавната помощ са упоменати в споразуменията между ЕИФ и финансовите посредници..

3.1.6. Нетни изискани плащания и възстановявания на загуби

Към 31.12.2006 г. са платени малко повече от 40 млн. EUR, което отговаря на дела на ЕИФ от нетните загуби за неизплатени заеми¹⁴. На настоящия етап от цикъла на прилагане, общият размер на плащанията все още е много малък в сравнение с общия обем на поетите от ЕИФ задължения. Периодът на действие на инструмента завършва

¹⁴ Нетни загуби: исканията за предоставяне на гаранции са получили отрицателни възстановявания.

едва на 31.12.2016 г. и като се има предвид продължителността на гаранциите за заемите в ЕС, вероятно е основната част на загубите да се прояви в бъдеще.

Резюме за нетните изискани плащания и възстановявания на загуби може да бъде намерено в **раздел I** от работния документ, придружаващ настоящия доклад (SEC(2008)XXX).

Таблица 2: Получени искания и възстановявания

От 2007 г. възможните намаления на предварително определените максимални суми („тавани“) ще се изразяват в освобождаване на суми и възстановявания на средства в общия бюджет на ЕС.

3.2. Финансови посредници

Към 31.12.2006 г. са подписани 51 договора с 46 финансови посредника, които покриват 26 от 27 държави-членки на ЕС (т.е., всички държави-членки без Люксембург¹⁵), както и Турция и Норвегия. В **раздел I** от работния документ, придружаващ настоящия доклад (SEC(2008)XXX), е направен обзор по гаранционен продукт и по държави:

- Таблица 3: Финансови посредници

3.3. МСП бенефициери

Одобряването на проекти в рамките на МП започна през май 2002 г. Броят на крайните бенефициери постепенно нарастваше и се установи на около 194 000 МСП¹⁶ в края на 2006 г. (163 000 от тях ползваха продукта за гаранции по заеми). Този брой може да бъде съпоставен с броя от края на 2005 г., който е около 111 100 бенефициери.

Преглед на МСП бенефициери по страни е предоставен в **раздели I и II** от работния документ, придружаващ настоящия доклад (SEC(2008)XXX):

- Таблица 4: МСП бенефициери, разпределение по страни
- Карта 3: МСП бенефициери по страни (включени са и данни от инструмента „Улесняване на стартиращия бизнес“)

Достъпна е информация за заетостта към момента на отпускане на заема¹⁷. Към края на 2006 г. в предприятия, които са получили гаранции в рамките на продуктите на Гаранционната схема за МСП¹⁸, са били заети почти 990 000 души. Тези стойности могат да бъдат сравнени с данните за 620 000 души, регистрирани като заети към датата на отпускане на заема през 2005 г., и тези за около 328 000 през 2004 г. Повишаването на общия брой заети се дължи в най-голяма степен на увеличения брой от МСП бенефициери.

¹⁵ Люксембург има споразумение по инструмента „Улесняване на стартиращия бизнес“.

¹⁶ Тази стойност представя общия брой на финансовите бенефициери, които са получили заеми/гаранции от фондове, работещи в рамките на Гаранционната схема за МСП.

¹⁷ Някои примерни анализи сочат, че е възможно заетостта в края на годината да бъде с около 20 % по-висока.

¹⁸ Няма данни за въздействието на гарантираните заеми върху заетостта.

Крайните бенефициери с персонал до 10 души съставят повече от 91 % (177 625) от общия брой МСП, които са се възползвали от Гаранционната схема за МСП¹⁹.

Интересно е да се сравни разпределението по големина на МСП, обхванати от гаранционната схема, със същото разпределение на всички МСП в ЕС. Според последните налични статистически данни, около 91,4 % от МСП в ЕС са микропредприятия (0—9 служители), 7,3 % са малки предприятия (10—49) и 1,1 % са средни предприятия (50—249)²⁰. Тези данни ясно показват, че Гаранционната схема за МСП е насочена предимно към *много малките предприятия и начинаещите такива*.

В **раздел I** от работния документ, придружаващ настоящия доклад (SEC(2008)XXX), е представено разпределение по големина:

- Таблица 5: МСП бенефициери — разпределение по страни и по големина

В **раздел I** от работния документ, придружаващ настоящия доклад (SEC(2008)XXX), е направено и разпределение по сектор за целия инструмент, като се използва класификацията на NACE, както и разпределение по продукт.

- Фигура 3: МСП бенефициери — разпределение по сектор

Общият обем на инвестициите, подкрепени от схемата за гаранция на МСП, е възлизал на повече от 23 млрд. EUR към края на 2006 г., като най-голям е бил дялът на продукта за гаранции по заеми. Като сравнение, обемът към края на 2005 г. е бил около 16 млрд. EUR. Преглед може да се намери в **раздел I** от работния документ, придружаващ настоящия доклад (SEC(2008)XXX):

- Таблица 6: Обем на инвестициите по продукт

Актуализация за 2007 г. (стойностите за 2006 г. са дадени за сравнение)

Кумулативни стойности към	Брой на МСП бенефициери	Брой заети лица в МСП бенефициери	Предполагам обем на заемите Млн. EUR	Предполагам обем на инвестициите Млн. EUR	Нетни изискани гаранции Млн. EUR
31.12.2006	193,790	989,773	17,449.3	23,383.6	40.0
31.12.2007	233,345	1,169,389	17,937.6	27,916.1	70.5

¹⁹ По дефиниция, всички предприятия, които са се възползвали от продукта за микрокредити (30 552), имат 10 или по-малко служители.

²⁰ Източник : Евростат. Само 0,2 % са големи предприятия. Вж.: Евростат: „European business - Facts and figures“, издание от 2006 г., стр 22; по отношение на нефинансовия сектор на икономиката, през 2004 г. в ЕС-27 са регистрирани 18,8 милиона предприятия, от които 18,76 милиона са били МСП (с по-малко от 250 служители).

4. УЛЕСНЯВАНЕ НА СТАРТИРАЩИЯ БИЗНЕС

4.1. Състояние на бюджета

През 2006 г. имаше значително подобрене, което по-специално се дължеше на възстановяването на пазара на рисков капитал след 2005 г. Според съобщение, публикувано от „European Private Equity & Venture Capital Association“, „2006 г. беше още една знаменателна година за европейските некотирани дружества, [...] в която бе налице засилване на набирането на средства и на активността на инвеститорите“²¹.

През 2006 г., главно заради подобрените пазарни условия, бе регистрирано най-голямото увеличение на одобрените от Комисията инвестиции през целия програмен период. Наистина, одобрените през 2006 г. инвестиции надвишиха сумата на всички инвестиции, одобрени от 2002 г.

Към 31.12.2006 г. бюджетните ресурси, определени за инструмента „Улесняване на стартиращия бизнес“, възлизат на **220 млн. EUR**, което представлява 43 % от заделения за финансовите инструменти на МП бюджет. Към края на 2006 г. всички средства, достъпни чрез инструмента „Улесняване на стартиращия бизнес“, са били използвани.

Общият бюджет покрива всички разходи по инструмента, включително инвестиции в рисков капитал, такси за управление на ЕИФ и други допустими разходи. От тази сума **201,1 млн. EUR** са били определени за фондове за рисков капитал, включително и за двата проекта, одобрени от Комисията и онези, които е трябвало да бъдат подписани през 2007 г.²².

Постъпленията, получени от фондове за рискови капитали (изплащания и дивиденди) през 2006 г., са били около 1,4 млн. EUR и са възлизали на обща сума от близо 1,6 млн. EUR, получени от фондове за рисков капитал в рамките на МП към края на 2006 г., докато към края на 2005 г. са били получени само около 154 000 EUR. Тези постъпления, относително малки по отношение на предоставената за фондове за рисков капитал сума (близо 30 млн. EUR), се дължат на факта, че повечето от фондовете не са навлезли в период на продажба на активите, така че са направени твърде малко такива продажби. Очаква се обаче сумата на постъпленията значително да нарасне през следващите години, когато фондовете за рисков капитал навлязат в периода на продажба на активи. В случая с инструмента „Улесняване на стартиращия бизнес“ в рамките на инициативата за растеж и заетост (1998—2000 г.) при отпуснати 94 млн. EUR за фондове за рискови капитали, в края на 2006 г. са върнати вече 46 млн.

Към получените от фондове за рискови капитали постъпления, трябва да се добавят натрупаните лихви и другите приходи, които достигнаха 4,3 млн. EUR, като по този начин общата **сума на приходите в края на 2006 г. достигна близо 5,9 млн. EUR**. Вж. още:

- Таблица А (в раздел 2.1): Финансови инструменти на МП — „Улесняване на стартиращия бизнес“

²¹ EVCA [et al.]: European private equity: Strong 2006 performance drives increased allocation, Press release, Brussels, 13th March 2007

²² Задължението за проекти, чието подписване предстои, е 44,03 млн. EUR.

Допълнителна информация може да бъде намерена в **раздел I** от работния документ, придружаващ настоящия доклад (SEC(2008)XXX):

- Фигура 4: Кумулативно изменение на операциите на ЕИФ (за година), включително общ обем на сумите, отпуснати за фондове за рисков капитал, които възлизат на почти 38 млн.EUR.

4.2. Финансови посредници

През 2006 г. бяха одобрени 12 нови инвестиции във фондове за рисков капитал (една от които впоследствие беше анулирана). Общо, в рамките на инструмента „Улесняване на стартиращия бизнес“ бяха одобрени 21 инвестиции в 10 страни във фондове за рисков капитал.

Фондовете за рисков капитал, в които инвестира ЕИФ, са ориентирани главно към инвестиции в ранен етап в сектора на високите технологии, като информационните и комуникационните технологии, Интернет, здравеопазването и биологичните науки/биотехнологиите. Това е в съответствие с инвестиционната политика на инструмента „Улесняване на стартиращия бизнес“.

В **раздел I** от работния документ, придружаващ настоящия доклад (SEC(2008)XXX), може да се намери списък на фондовете за рисков капитал, в които ЕИФ е инвестирал, като са показани и географското им положение и секторът, в който са се специализирали.

- Таблица 7: Фондове за рисков капитал, които имат договорни отношения с ЕИФ.

4.3. МСП бенефициери

Към декември 2006 г. фондовете за рисков капитал, работещи с инструмента, са инвестирали в 73 портфейлни дружества (в края на 2005 г.). 35). Повечето от фондовете за рисков капитал все още са в ранния стадий на периода си на инвестиране, тъй че всякакви стойности за осигуряваната от тях заетост биха били неокончателни и несъществени в контекста на финансовите инструменти на МП.

Актуализация за 2007 г. (стойностите за 2006 г. са дадени за сравнение)

Натрупани стойности към	Брой на МСП бенефициери	Задължения към фондове за рисков капитал Млн. EUR	Суми, отпуснати на фондове за рисков капитал Млн. EUR
31.12.2006	73	201.1	29.6
31.12.2007	123	200.5	62.3

Година	Постъпления изплащания и дивиденди Млн. EUR	Доходи от лихви и други доходи Млн. EUR	Общи приходи Млн. EUR	Натрупан доход Млн. EUR
2006	1.4*	2.1	3.5	(към 31.12) 5.9
2007	2.0	3.5	5.5**	(към 31.12) 11.4

* Съгласно правната основа, след края на периода за реинвестиране „всякакви салда по доверителната сметка, които са различни от поети задължения за предоставяне на средства и не са изтеглени/инвестирани, както и средства необходими за покриване на допустими разходи като таксите за управление на ЕИФ, се връщат в общия бюджет на Европейския съюз“.

** Това са приходи, генерирани след края на периода на поемане на задължения. Те ще бъдат преведени в общия бюджет на ЕС, както се изисква в правната основа. Обменният курс за приходите в GBP и SEK е курсът от 31.12.2007 г.

5. ПОДПОМАГАНЕ НА ЗАРАЖДАЩИЯ СЕ БИЗНЕС

5.1. Състояние на бюджета

5.1.1. Преглед

Към 31.12.2006 г., бюджетните ресурси, достъпни в рамките на инструмента „Подпомагане на зараждащия се бизнес“, все още са възлизали на 5,6 млн. EUR, като задължение за сумата е поето през 2001 г. Общият бюджет покрива всички разходи по тази дейност, включително изплатените на бенефициерите безвъзмездни средства, управлението от страна на ЕИФ и всички други допустими разходи.

През 2006 г. не са били одобрени нови проекти. Обратното, в края на 2006 г. са били отменени 4 проекта²³. Поради тази отмяна, поетите нетните ангажименти в рамките на инструмента „Подпомагане на зараждащия се бизнес“ намаляха до 200 000 EUR и неизползваният бюджет нарасна до 5 млн EUR. Неизползваните суми ще бъдат освободени и върнати в общия бюджет на ЕС през 2007 г.

Вж. още:

- Таблица А (в раздел 2.1): Финансови инструменти на МП – подпомагане на зараждащия се бизнес.

²³

При единия от проектите не са били изпълнени критериите за допустимост. Другите три проекта са били оттеглени.

5.1.2. *Поети задължения и отпуснати суми*

Към 31.12.2006 г. кумулативното изменение на общия обем на отпуснатите безвъзмездни средства на фондовете за рисков капитал е възлизало на 200 000 EUR. Това е в съответствие с графика и условията, определени в споразуменията за отпускане на безвъзмездни средства, в които се предвижда средствата да бъдат изплащани на две части. Първата е платима най-рано 18 месеца след подписването на споразумението, а втората (и последна) част — най-рано 36 месеца след подписването на споразумението.

В **раздел I** от работния документ, придружаващ настоящия доклад (SEC(2008)XXX), е представен преглед.

- Фигура 5: Кумулативно изменение на операциите на ЕИФ (за година).

5.2. **Финансови посредници**

Фондовете за рисков капитал, одобрени по инструмента Подпомагане на зараждащия се бизнес, имат договорни споразумения с ЕИФ по инструмента Улесняване на стартиращия бизнес. Към 31.12.2006 г. са подписани две споразумения за предоставяне на безвъзмездни средства с два фонда за рисков капитал. Повече информация можете да намерите в **раздел I** от работния документ, придружаващ настоящия доклад (SEC(2008)XXX).

- Таблица 8: Фондове за рисков капитал, които имат договорни отношения с ЕИФ.

6. **ПРОГРАМА СЕП (СЪВМЕСТНИ ЕВРОПЕЙСКИ ПРЕДПРИЯТИЯ)**

Целта на програмата СЕП е била да подкрепи създаването на транснационални партньорски връзки между най-малко две МСП от различни държави в Европейското икономическо пространство.

Заключението на оценката от страна на Инициативата за растеж и заетост, е че програмата СЕП е била слабо приета от пазара, създаването на работни места е било ограничено, а административните разходи – много високи. Две последващи оценки²⁴ са потвърдили, че програмата следва да бъде прекратена. С оглед на това, на 8.12.2003 г. Комисията прие предложение за решение на Европейския парламент и на Съвета за закриване на СЕП²⁵. Въпросното решение²⁶ бе прието от Европейския парламент и Съвета на 21.7.2004 г. Програмата СЕП бе закрыта за подаване на нови заявления на 29.12.2004 г.

До края на 2006 г. бяха получени общо 323 заявления, бяха подписани 230 споразумения и бяха отпуснати 19,8 млн EUR за проекти, като 9 проекта все още

²⁴ „Strategic Evaluation of EC Financial Assistance Schemes for SMEs“, Deloitte and Touche, 2003 г.
„Final Evaluation of the Multiannual programme for enterprise and Entrepreneurship (2001—2005)“, Infyde, 2004 г.

²⁵ COM(2003) 758 окончателен.

²⁶ Решение № 593/2004/ЕО

продължават. Допълнителни подробности са дадени в **раздел V** от работния документ, придружаващ настоящия доклад (SEC(2008)XXX).

7. ОБЩИ ЗАКЛЮЧЕНИЯ

От бюджетна гледна точка финансовите инструменти на МП са били най-важният елемент на многогодишната програма. В края на програмата общият обем на бюджетните ресурси, определени за нейните финансови инструменти, възлизаше на близо 520 млн EUR, като само 5 млн., отпуснати на инструмента Подпомагане на зараждащия се бизнес, не са били използвани.

Общо са били одобрени 74 операции²⁷ от средата на 2002 г. до края на 2006 г., за обща сума от 467 млн. EUR. Близо 194 000 МСП са получили средства от финансовите инструменти на МП, което прави около 1 % от всички МСП в ЕС.

Бе постигнато широко географско покритие, като бяха обхванати 29 от общо 31 страни, които са изпълнявали критериите за допустимост (всички държави-членки на ЕС плюс Турция и Норвегия)²⁸.

Гаранционната схема за МСП се приема много добре на пазара. Продуктите гаранции по заеми и гаранции за микрокредити са имали особено голям успех, като са позволили на участващите финансови посредници да увеличат обемите и да предприемат повече рискове. Гаранционната схема за МСП стриктно е следвала потребностите на пазара и изначално е проектирана да се хармонизира със специфичните за всяка страна пазарни условия.

Общият обем на сумите, гарантирани от Гаранционната схема на МСП, е бил много висок. При сключени заеми с обща максимална стойност приблизително 262 млн EUR, са гарантирани заеми за близо 17 500 млн EUR.

Изпреварвана само от структурните фондове, които имат значително повече бюджетни ресурси и различна насоченост, Гаранционната схема за МСП е най-голямата програма на ЕС от гледна точка на броя на крайните МСП бенефициери.

Прилагането на инструмента Улесняване на стартиращия бизнес е срещнало някои затруднения в началото на програмния период поради трудното привличане на средства на пазара на ЕС за рисков капитал. Подобреното икономическо положение през 2005 и 2006 г. е довело до нарастване в търсенето на инструмента.

Подпомагането на зараждащия се бизнес нямаше толкова голям успех, колкото бе предвидено, поради ограниченията, които налагаше като критерии за допустимост и поради трудните пазарни условия за зараждащия се бизнес.

Оценките на схемите за финансова помощ за МСП на ЕС²⁹ сочат, че финансовите инструменти на многогодишната програма са ефективни и ефикасни. Управлението им

²⁷ и не са били отменени.

²⁸ Не са обхванати само Исландия и Лихтенщайн.

от ЕИФ се счита за най-добрата практика за близостта им до пазара. Според оценителите, инструментите играят ролята на катализатор в подобряването на осигуряването на финансиране за МСП в целия ЕС, включително в онези държави, в които националните финансови инструменти не са толкова развити.

Направената наскоро външна оценка на многогодишната програма³⁰ подкрепя заключенията от оценката на схемите за финансова помощ. В оценката е направено заключение, че Гаранционната схема за МСП и Улесняване на стартиращия бизнес са допринесли значително за подобряване на финансовата среда за бизнеса като инструменти на обществената политика, подкрепящи достъпа до финансиране за МСП. Оценителите считат, че финансовите инструменти са използвани ефективно чрез „веригата“, включваща ГД Предприятия – ГД Икономически и финансови въпроси – Европейски инвестиционен фонд (ЕИФ). Настоящият доклад потвърждава, че използваният метод „не всички под един знаменател“ е подходящ: както рисковият капитал, така и гаранционните инструменти лесно се адаптират към различните и развиващи се пазарни условия.

Ще бъде осъществена последваща оценка на многогодишната програма, както и междинна оценка по-специално на програмата „Предприемачество и иновации“ на програмата-приемник на МП – Рамковата програма за конкурентоспособност и иновации. Предвижда се тази оценка да бъде завършена през декември 2008 г. и в нея да се анализират резултатите и въздействието на МП.

В общ план може да се заключи, че финансовите инструменти в рамките на МП са спомогнали да се противодейства на някои празнини и несполуки на капиталовите пазари, с които се сблъскват стартиращите дружества и малките и средните предприятия. Като цяло, финансовите инструменти на МП са постигнали целта да подобрят финансовата среда за европейските дружества и по-специално за МСП.

Финансовите инструменти са били приложени по подходящ и ефективен начин, като са действали и чрез силен ефект на ливъриджа. Те са привлекли значителен обем допълнителни средства от заеми и са подпомогнали голям брой МСП.

Рамковата програма за конкурентоспособност и иновации (от 2007 г. до 2013 г.) (РПКИ) — програмата-приемник на МП — е последователен отговор по отношение на целите на стратегията за растеж и заетост. Правната основа за РПКИ влезе в сила на 29 ноември 2006 г.³¹.

Обзорно описание на РПКИ може да се намери в **раздел V** от работния документ, придружаващ настоящия доклад (SEC(2008)XXX).

²⁹ Стратегическа оценка на схемите за финансова помощ на ЕС за МСП, доклад от Deloitte&Touche за Европейската комисия (ГД „Бюджет“), декември 2003 г.

³⁰ Докладът за оценката е публикуван като работен документ на службите на Комисията SEC(2004) 1460 от 15.11.2004 г. на английски и френски език и е публикуван на страницата в интернет за предприятията в Европа: http://europa.eu.int/comm/enterprise/enterprise_policy/mult_entr_programme/programme_2001_2005.htm.

³¹ Решение № 1639/2006/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 24 октомври 2006 година за създаване на Рамкова програма за конкурентоспособност и иновации (2007—2013 г.), ОВ L 310/15, 9.11.2006 г.